

Posudek disertační práce na téma „Ochrana práv povodného obyvatel'stva v súčasnom medzinárodnom práve“ předložená JUDr. Slavomírem Rudenko

Postavení a ochrana původního obyvatel'stva nebyla dosud předmětem zájmu domácí nauky mezinárodního práva. Předložená práce JUDr. Rudenko je proto do určité míry průkopnická. Autor dokazuje, že jako součást lidskoprávní materie vykazuje zkoumané téma značný význam jak z hlediska rozvoje a směřování mezinárodní ochrany lidských práv, tak i samotného mezinárodního práva.

V tomto směru je disertační práce Slavomíra Rudenko nejen zajímavá, ale i přínosná jak pro nauku mezinárodního práva, tak pro uchopení humanizující směřování mezinárodního práva samotného.

I.

V důsledku mnohovrstevné problematiky původního obyvatel'stva stál autor především před otázkou jak dané téma uchopit z hlediska koncepce práce. Zvolený selektivní přístup mu umožnil soustředit se na klíčové mezinárodní dokumenty upravující postavení a mezinárodněprávní ochranu práv skupin původního obyvatel'stva. Příslušné dokumenty – dvě úmluvy ILO /č. 107 a 169/ a Deklarace o právech původních obyvatel přijatá na půdě OSN – podrobuje autor detailnímu rozboru a to především z hlediska práv zde obsažených. Méně pozornosti věnuje dikci ustanovení Úmluvy z hlediska korelativních povinností stran Úmluv. Ne zcela zjevný je i vztah smluvní úpravy a příslušné Deklarace. Značnou pozornost věnuje autor naopak historickému kontextu dekolonizačního procesu. Primárně však chápe zkoumanou normativitu jako součást systému mezinárodněprávní ochrany lidských práv a jeho vývoje. Koncepčnímu záměru odpovídá i rozvržení práce do tří meritorních kapitol s tím, že první dvě jsou věnovány rozboru relevantních dokumentů a kapitola třetí pak širšímu lidskoprávnímu rámci. Standard ochrany původních obyvatel je zde dokládán kazuistikou soudních a kvazisoudních orgánů univerzálních a regionálních úmluv lidských práv.

Koncepční záměr třetí kapitoly je nesporně legitimní. Určitý problém však vyvolává metoda jejího zpracování. Relevantní úmluvy a jejich kontrolní mechanismy se primárně nezabývají standardem ochrany původních obyvatel. Z toho důvodu je otázkou, zda popis fungování těchto mechanismů je funkční a pro práci přínosný. Zda pracně shromážděný nicméně nesystémový výběr vhodné kazuistiky plní svůj účel. A zda nebylo vhodnější identifikovat klíčové právní problémy zkoumané materie a k nim pak přiřadit odpovídající kazuistiku a stanoviska soudních a kvazisoudních orgánů. Autor se tak mohl přinejmenším vyhnout opakovanému rozboru některých (byť klíčových) ustanovení Úmluv majících vztah k předmětu zkoumání.

II.

Autor si v disertační práci zvolil za cíl prozkoumat mezinárodněprávní systém a povahu ochrany práv původních obyvatel, jehož nesporně dosáhl. Nicméně se nabízejí v souvislosti s předloženou prací otázky, které by si zasluhovaly pozornost.

Poměrně malý zájem států /zejména afrických/ o Úmluvy ILO /zejména Úmluvu č. 169/ může mít, kromě oficiálně uváděných a autorem zaznamenaných obav z možného rozpadu post koloniálních státních struktur /str. 133 a násl./, i další ekonomicky motivované důvody. Většina rozvojových zemí je zaangažována na projektech nadnárodních společností /těžařských, energetických atp./ jejichž realizace mnohdy těžce zasahuje do života původních obyvatel /těžba nerostů, surovin, výstavba ropovodních a plynovodních sítí/ a ničí životní prostředí, na němž jsou tito lidé závislí. Vesměs jsou to kmenová nebo rodová společenství pastevců /Masajové v Keni a sousedních zemích/sběrači/Pygmejové v Namibii/ či lovci a zemědělci, k nimž náleží většina skupin původního obyvatelstva Afriky. Řadu těchto projektů spolufinancují státy /v Africe např. Čína/. V mnohých je však zaangažovaná i Světová banka. Je proto relevantní otázkou, zda příslušné Úmluvy ILO a další mezinárodní dokumenty reflektují tato nová rizika. Jaký je vztah těchto nestátních aktérů k povinnostem vyplývajícím z relevantních úmluv? Jsou jimi zavázáni přímo anebo prostřednictvím vnitrostátní normativity států – stran daných úmluv? Mají sebekontrolní a sebeomezující mechanismy Světové banky

relevanci k těmto mezinárodním dokumentům? Postihuje nauka mezinárodního práva tyto problémy a je v jejich světle otázka mezinárodněprávní ochrany života křováků, Pygmejů a brazilských indiánů až tak vzdálená našemu středoevropskému prostoru? Uvedené otázky nikterak nesnižují kvalitu předložené práce, naopak potvrzují její přínos pro právní pohled na zkoumanou problematiku.

III.

Předložená disertační práce je napsaná odborným jazykem, na požadované literární úrovni. K ocenění je autorova snaha o přesné uchopení klíčových pojmů primárně spojených s anglickou terminologií.

Ke kvalitě přispívá i jazyková vybavenost autora umožňující bohatě využívat literaturu zahraniční provenience. Rovněž autorova orientace v kazuistice mezinárodních soudních a kvazisoudních orgánů je k připomenutí. V neposlední řadě pak i jeho osobní zaangažovanost a znalost problematiky ozvláštňují tuto práci a činí ji zajímavou nejen pro odbornou, ale i laickou veřejnost.

Ze všech těchto důvodů považuji předloženou disertační práci JUDr. Slavomíra Rudenko za původní, aktuální a přínosnou jak z teoretického tak i praktického hlediska. Práce plně vyhovuje požadavkům kladeným na vědeckou disertaci a jako takovou ji doporučuji k obhajobě.

Doc. dr. Stanislava Hýbnerová CSc.
oponentka